

z p r a v o d a j

XXI. ročník

1

2010

- 2 Editorial
Španělské předsednictví EU, genderově správné vyjadřování v angličtině (a v češtině), ukončování středního vzdělávání a nejednotné uvádění věku žáků jednotlivých škol.
- 3 Vzdělávání v době krize
Překlad stručné zprávy Cedefopu, která se zabývá hlavně obdobím švédského předsednictví EU.
- 6 Španělské předsednictví EU ve vzdělávání
Plány v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti a vysokoškolského vzdělávání a výzkumu.
- 6 Laptopy pro uruguayské školáky
Projekt Ceibal – jeden laptop pro každé dítě.
- 7 Ukončování středního vzdělávání v Evropě 5
Poslední část představuje skupinu zemí, v nichž se maturitní zkoušky konají jen ve všeobecně vzdělávacích školách (Bulharsko, Estonsko, Finsko, Irsko, Litva, Německo a Nizozemsko).
- 13 Profesní odborná škola s dvojí kvalifikací
Příprava na povolání obchodníka pro pořádání akcí i pro marketingovou komunikaci.
- 13 Nový nejvyšší stav v počtu začínajících studentů
Na podzim 2008 začalo na vysokých školách v Německu studovat 385 500 nových studentů.
- 14 Co nového v časopisech
Formation Emploi, 2009, No. 108; TIME, 2010, No 2.
- 15 Nové knihy v knihovně
- 15 Znovuobjevené knihy
- 16 Zajímavé internetové adresy
Portál CI, Internetový zeměpisný časopis, Kavárna „Na Šumavě“, hudební krámk a klub, Evropský rok potírání chudoby a sociálního vylučování.

Editorial

trio.es

trio.be

trio.hu

Od ledna funguje Evropská unie pod španělským předsednictvím. Podobně jako tři předcházející předsedající země (Francie, Česká republika a Švédsko) tvoří i skupina dalších předsedajících zemí, Španělsko, Belgie a Maďarsko, trojici, která má společný rámcový program na jeden a půlleté období. Tuto skutečnost vystihuje vtipný nápad s logem, v němž se pouze proměňují barvy. V tomto čísle Zpravodaje přinášíme informaci pouze o programu právě probíhajícího španělského předsednictví v oblasti vzdělávání, vědy a výzkumu (na straně 6).

Genderově správné vyjadřování se začíná prosazovat i v našich končinách. Původně se objevilo v anglosaských zemích, kde s ním vzhledem k možnostem angličtiny nebyly velké potíže. Nejdříve bylo třeba upravit složeniny obsahující slovo man. To sice znamená i obecně člověk (mankind = lidstvo), především však muž. Takže fireman je hasič, jeho genderovým protějškem by byla firewoman, jenže angličtina má i genderově neutrální výraz fighter = bojovník, takže firefighter znamená bojovník/bojovnice s ohněm. U méně nebezpečných povolání se sáhlo po neutrálním označení person = osoba, s jehož pomocí se chairman (předseda) změnil na chairperson, salesman (obchodní cestující) na salesperson apod. Dalším problémem bylo zájmeno v třetí osobě jednotného čísla he nebo she. Někdy se používá (s)he, to však nejde např. ve větě If anyone comes (Když někdo přijde), tell him/her (řekni mu, jí). Tady se koncem 90. let našlo chytré řešení: If anyone comes, tell them (když někdo přijde, řekni jim). Podobně si lze vypomoci množným číslem, mluví-li se ve třetí osobě o právu každého jednotlivého žáka nebo žákyně, they have a right místo he or she has a right. V češtině se genderově rozlišovalo v úředních dokumentech, v naší oblasti např. v učebních osnovách, kde byly vždy uvedeny oba tvary názvu povolání (sklář, sklářka; automechanik, automechanička...) nebo v oslovení shromáždění (soudružky a soudruzi; dámy a pánové...). Z balkónu Melantrichu však Václav Havel řekl jen: „Přátelé“. Těžko si v této souvislosti představit oslovení přátelé a přítelkyně. Je genderově správné vyjadřování k něčemu dobré? Určitě ano. Máte za úkol napsat desetiřádkové pojednání a chybí vám zrovna inspirace. Pak milé čtenářky a čtenáři (a jsme na dalším řádku) se genderově správné vyjadřování může hodit.

V jazykovém koutku ještě chvíli zůstaneme. V rubrice Zajímavé internetové adresy je portál Competitive Intelligence, což se do češtiny zřejmě překládá jako konkurenční zpravodajství. Podle našeho názoru je to však spíše zpravodajství o konkurenci, protože pod termínem konkurenční zpravodajství si člověk většinou představí dvě televizní stanice, které soutěží o to, či zpravodajství bude mít lepší sledovanost.

V tomto čísle končíme s přehledem způsobů ukončování středního vzdělávání v Evropě skupinou zemí, ve kterých se skládají státní „maturitní zkoušky“ jen ve všeobecných vzdělávacích školách. Při studiu podkladových materiálů z Eurydice jsme si (bohžel pozdě) všimli, že země uvádějí délku studia podle věku žáků dvěma různými způsoby. Např. u tříletého gymnázia je v estonské zprávě uvedeno, že ho navštěvují žáci od 16 do 18 let, zatímco ve švédské zprávě jsou to žáci od 16 do 19 let. Podobně u čtyřletého gymnázia ve Slovinsku (15 až 18 let) a u nás (15 až 19 let). Je proto jistější, ověřit si skutečnou délku studia podle schématu.

AK

Vzdělávání v době krize

Navzdory hospodářské recesi se členské státy EU a sociální partneři věnují rozvíjení kvalifikací. Krize je důrazným připomenutím toho, že celoživotní vzdělávání musí lidi provázet stále bez ohledu na vzestupy a pády hospodářských cyklů. To vyplývá i ze stručné zprávy Cedefopu z listopadu 2009.

Nezaměstnanost v EU vzrostla mezi březnem 2008 a srpnem 2009 o 5,4 milionu na 21,8 milionu – nepostihla však všechny stejně. Nezaměstnanost v 16 zemích eurozóny je s 15 miliony nezaměstnaných nejvyšší za posledních 10 let. Jen ve Španělsku ztratilo zaměstnání přibližně 2,7 milionu lidí. V Estonsku stoupla nezaměstnanost z 3,7 % na 13,3 % za necelých 18 měsíců. Za stejné období se v Lotyšsku a v Litvě ztrojnásobila a v Irsku více než zdvojnásobila na 12,5 %.

Žádné odvětví není vůči nezaměstnanosti imunní. Téměř ve všech členských státech bylo silně zasaženo stavebnictví. Výroba automobilů silně poklesla v Německu, Irsku, Maďarsku, Rumunsku, na Slovensku a ve Švédsku. Řecko, Kypr a Rakousko oznámily snížení cestovního ruchu. Utrpěl též bankovní a finanční sektor ve Spojeném království.

Ačkoliv recese svádí ke snižování investic do lidí, je vzdělávání v době poklesu ještě důležitější. Ekonomika, která vystupuje z recese, není nikdy stejná jako předtím. Produkty se mění a firmy jsou efektivnější, protože konkurence zesiluje a zisk klesá. Změna vyžaduje nové kompetence.

Jak se Evropa vypořádává s krizí?

Výsledky šetření členských států, které uskutečnilo švédské předsednictví a Evropská komise s pomocí Cedefopu, a následná diskuse ukazují, že se Evropa snaží uchovat a zlepšit kvalifikovanost svých obyvatel.

Některé členské státy zvýšily rozpočet na vzdělávání nebo alespoň udržely jeho výši bez ohledu na pokles příjmů z daní. Evropská komise ve svém sdělení o *společném závazku v oblasti zaměstnanosti*¹ podpořila volání po investicích do vzdělávání a kvalifikací tím, že na léta 2009-10 poskytla 19 miliard eur z Evropského sociálního fondu určených na pomoc při zotavování se z krize. Obvyklé podmínky pro spolufinancování byly uvolněny tak, aby umožňovaly snadnější a rychlejší investování peněz.

Podniky mají také důležitou roli. Například mnohé podniky ve Francii investují nyní do vzdělávání více, než jsou z právního hlediska povinny.

Udržení lidí a kvalifikací – kombinace profesní přípravy a práce

Šetření ukazuje na konsensus mezi vládami a sociálními partnery ve snaze udržet lidi v práci. Podniky měly

často problém s nacházením kvalifikovaných pracovníků před krizí a chtějí si udržet kvalifikované lidi, které potřebují pro zotavení z krize. Mnohé členské státy uplatňují principy flexikurity² s využitím veřejných fondů podporovaných Evropským sociálním fondem tak, aby umožnily firmám kombinovat krátkodobou práci s profesní přípravou.

Švédské předsednictví EU – pokračování diskuse o modernizaci odborného vzdělávání

Švédské předsednictví požádalo v dubnu 2009 generálního ředitele pro odborné vzdělávání a přípravu (OVP) o informace o hlavních aktivitách v odborném vzdělávání dospělých v odpověď na hospodářskou krizi. Paralelně s tím požádal Cedefop svou referenční síť (*Refer-Net*) o to, aby odpověděla na podobný soubor otázek. Tato zpráva čerpá z analýzy obou šetření a dalších zdrojů Cedefopu a z mezinárodních zdrojů.

Švédské předsednictví vyzvalo na základě odpovědí na šetření některé země k tomu, aby představily svá opatření na konferenci s názvem *Úloha odborného vzdělávání a přípravy při plnění úkolů dneška a zítřka*, která se konala 12. – 13. listopadu 2009.

Konference pokračovala v diskusi o modernizaci OVP. Zabývala se tím, jak OVP plní krátkodobé a dlouhodobé hospodářské a společenské úkoly. Zkoumá také klíčové aspekty, které budou utvářet budoucnost OVP, např. rozvoj kvalifikací, vzdělávání na pracovišti, individuální vzdělávací cesty, poradenství, validaci výsledků neformálního vzdělávání a podnikatelství.

Na Kypru existují subvence pro zaměstnavatele v turismu, kteří si udržují zaměstnance místo toho, aby je propouštěli. Irsko má podobný systém v automobilovém průmyslu. Vláda zajistí 80 % ze mzdy pracovníků, kteří se podílejí na profesní přípravě, pokud si podniky ponechají *nadbytečné* lidi alespoň do roku 2010.

Pro další pracovníky v ohrožených zaměstnáních zavedlo Irsko pilotní systém podpory podniků, v nichž zaměstnanci tři dny pracují a dva dny v týdnu se vzdělávají. Maďarsko zavádí podobný program ve všech odvětvích. Stát hradí náklady na profesní přípravu zaměstnanců až do délky dvou a půl dne v týdnu. Zčátkem roku 2009 založilo Německo fond pro profesní přípravu pracovníků na kratší úvazek. Podpora se pohybuje mezi 25 až 80 % nákladů na vzdělávací kurzy –

podle druhu přípravy, velikosti podniku a počtu účastníků. Rumunsko v březnu 2009 zavedlo subvence ve výši 60 až 80 % oprávněných nákladů v závislosti na velikosti podniku pro zaměstnance, kteří se vzdělávají na pracovišti. Finsko zvýšilo podíl veřejných fondů pro spolufinancování vzdělávacích opatření na aktualizaci kvalifikací zaměstnanců. Slovensko podporuje lidi ohrožené nadbytečností tím, že pomáhá financovat vzdělávání, což umožní zaměstnavatelům přizpůsobit se změnám ve výrobě a novým technologiím.

Posun k učení založenému na práci

Členské státy pomáhají také mladým lidem, lidem v předdůchodovém věku a nezaměstnaným, kteří jsou zasaženi recesí, protože podniky méně přijímají.

Nepřekvapuje, že se v Evropě zvyšuje počet studentů v dalším a vysokoškolském vzdělávání, protože mladí lidé odkládají hledání zaměstnání. Nizozemsko a Finsko patří mezi členské státy, které zvýšily financování míst v základním profesním vzdělávání.

Několik členských států zvýšilo financování, aby pomohlo těm, kteří se nedávno stali nadbytečnými, a těm, kdo hledali zaměstnání již před příchodem krize. Ve Francii se v dubnu 2009 vláda a sociální partneři dohodli na tom, že vydají 100 milionů eur na rozšíření existujících vzdělávacích programů pro nekvalifikované a nezaměstnané lidi. Švédsko zvýšilo krátkodobé a dlouhodobé financování tak, aby zajistilo dostatečný počet míst pro odborné vzdělávání dospělých. Zaměřuje se spíše na jednotlivce, kteří si vybírají vzdělávací kurzy, než na podniky či odvětví. Ve Spojeném království je přístup k profesní přípravě pro nejzranitelnější skupiny usnadněn méně náročnými přijímacími požadavky.

Mnoho opatření se soustřeďuje na učení založené na práci. Belgie, Portugalsko, Slovinsko a Finsko zvýšily financování tak, aby povzbudily zaměstnavatele k nábory mladých lidí. Učňovství je pro financování z Evropského sociálního fondu prioritou. Členské státy pomáhají učňům při pokračování či dokončení učení tím, že jim najdou zaměstnavatele, nebo je přesunou do školního profesního vzdělávání. Irsko zavedlo v roce 2008 systém, v němž je nadbytečným učňům poskytována profesní příprava na pracovišti u schválených zaměstnavatelů na principu rotace. V současné době se učňovství využívá v širším měřítku i pro jiné skupiny učňů. Ve Finsku je k dispozici učňovství i pro držitele vysokoškolských diplomů.

V Rakousku je lidem starším 45 let poskytována na míru šitá kvalifikační příprava na pracovišti na základě grantů. Belgie nabízí dlouhodobě nezaměstnaným lidem finanční stimuly pro to, aby získali pracovní praxi ve veřejných službách, neziskových nebo ko-

merčních organizacích. Slovinsko stimuluje zaměstnavatele, kteří přijmou do práce lidi, jež byli alespoň tři měsíce nezaměstnaní. Odvětvové dohody ve Vlámském společenství Belgie v letech 2007-2009 předpokládají závazek nabídnout učitelům OVP umístění v podnicích za účelem jejich dalšího odborného růstu.

Kvalifikace pro hospodářské zotavení a další rozvoj

Některá z těchto opatření, zejména jsou-li určena těm, kdo jsou ještě stále v zaměstnání, mohou být chápána jako krátkodobá odezva na krizi. Dlouhodoběji však v Evropě jde o jasný trend k povoláním vyžadujícím velké množství znalostí a dovedností. Ve všech odvětvích bude narůstat počet zaměstnání, která vyžadují střední a vyšší kvalifikace.

Ukazuje se, že členské státy začínají uvažovat dlouhodoběji a zajišťují, aby opatření reagující na krizi byla v souladu s národními strategiemi rozvoje kvalifikací. Například ve Francii kombinují výrobci automobilů a jejich dodavatelé pracovní dobu a vzdělávání podporované státem, využívají krizi k urychlení strukturálních změn a aktualizují kvalifikace zaměstnanců tak, aby je mohli plně využít v období zotavení ekonomiky.

Nejde jen o úroveň kvalifikace, nýbrž také o její druh. Spojené království spolu s dalšími členskými státy podporuje kvalifikace v oblasti vědy, techniky, strojírenství a matematiky. Avšak i odborní pracovníci potřebují široký kvalifikační základ. Některé členské státy, např. ČR, Francie, Itálie, Portugalsko a Slovensko, zdůrazňují význam obecných kompetencí: komunikace (ve více než jednom jazyce), dovednosti v IT, schopnost řešit problémy atd., které mohou být využity v různých odvětvích a povoláních. Jinde kladou důraz na profesní kompetence. Švédská krátkodobá a střednědobá kvalifikační strategie se zaměřuje na posílení profesních kompetencí na sekundární a postsekundární úrovni. Je třeba udržovat rovnováhu mezi zvyšováním kvalifikace, rozšiřováním mezioborových kvalifikací a rekvalifikováním, které lidi lépe přizpůsobuje rozmanitým podmínkám tak, aby byli schopni přecházet mezi různými odvětvími.

Roste zájem o podnikatelské kompetence. Belgie, Řecko, Itálie, Polsko a Slovensko poskytují zaměřená vzdělávací opatření tak, aby podporovaly samostatné podnikání. Francie pořádá kurzy pro ředitele malých a středních podniků, a tím jim pomáhá vytvářet strategie pro vypořádání se s krizí. Členské státy jsou si také vědomy důležitosti *zelených* kompetencí, které se mohou, podobně jako IT, stát základní pro mnohá povolání na všech kvalifikačních úrovních. Řecko poskytuje profesní přípravu nezaměstnaným včetně učení založeného na práci v *zelených* povoláních, např. v oblasti

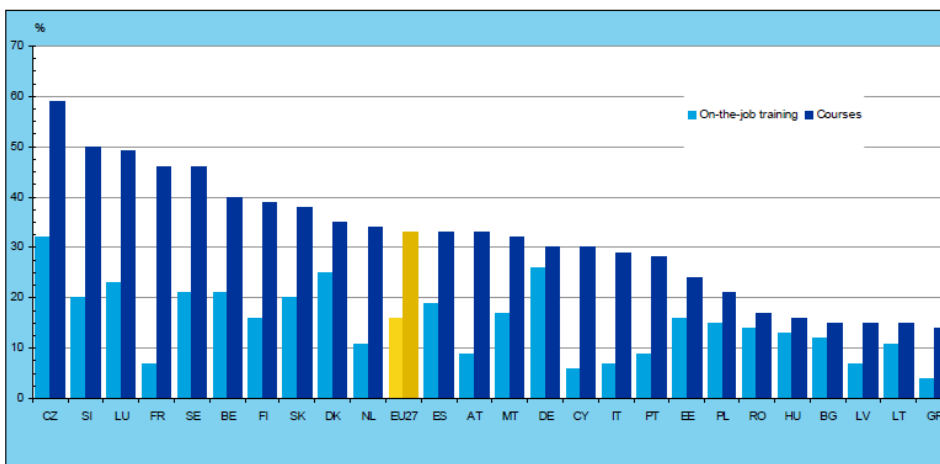
obnovitelných zdrojů energie, rekultivace krajiny a v odpadovém hospodářství. Nalezení správné rovnováhy kvalifikací je důležité pro flexibilitu, není to však snadné. Švédsko schválilo některé kurzy jen na omezený počet let tak, aby drželo krok s vývojem a zaručilo, že kurzy dalšího vzdělávání budou odpovídat skutečným potřebám.

Kombinování vzdělávacích cest

Členské státy si uvědomují potenciál validace a uznávání znalostí, dovedností a kompetencí, které byly osvojeny mimo formální vzdělávací systém, jako součástí odezvy na potřebu rozvoje kvalifikací.

Tabulka ukazuje, že pracoviště je hlavním zdrojem neformálního vzdělávání. Ne všechno neformální vzdělávání poskytované podniky je zaměřeno na určité povolání, ani se nemusí vždy odehrávat na pracovišti.

Tabulka 1: Zaměstnanci účastníci se neformálního vzdělávání a vzdělávání na pracovišti poskytovaného podnikem

Členské státy začínají využívat výsledky učení ke stanovování standardů, definují profily povolání a vytvářejí kurikula. Výsledky učení zdůrazňují spíše to, co jednotlivci umí na konci vzdělávání dělat, než dobu trvání, místo a kurikulum kurzu. Evropský rámec kvalifikací (EQF) založený na výsledcích učení usnadní validaci a uznávání různých druhů vzdělávání v různých stadiích. Všechny členské státy si vytvářejí národní rámce kvalifikací s napojením na EQF. Francie, Irsko, Malta a Spojené království je již používají. Touto metodou a za přispění doživotního poradenství budou lidé schopni vytvářet si své vlastní vzdělávací cesty. Itálie a Slovinsko vytvářejí individuální plány na základě dohod mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, které kombinují formální a neformální vzdělávání v různých obdobích profesní dráhy.

Partnerství pro budoucnost

Členské státy jsou připraveny vytvářet a realizovat potřebná opatření v partnerství. Sociální dialog vedl

k dohodě o součinnosti v mnoha členských státech, včetně Belgie, Francie a Itálie. Nová partnerství se objevují, například mezi odvětvími a regionálními a místními správami, mezi podniky a úřady práce a mezi poskytovateli OVP a podniky (jako v ČR a na Maltě). V Belgii si podniky zaměstnávající lidi pracující na výzkumných projektech v partnerství s vysokými školami a výzkumnými institucemi mohou snížit daně ze mzdy.

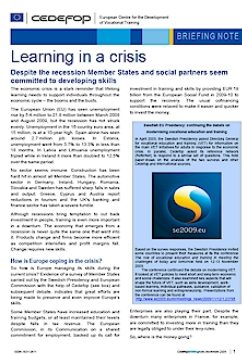
Podstatnou podporu z veřejných prostředků dostávají podniky k tomu, aby udržely nebo vytvářely pracovní místa a přijímaly lidi za podmínky, že se jejich zaměstnanci zúčastňují profesní přípravy. Členské státy povzbuzují k účasti na profesní přípravě zpružněním pravidel pro přijímání, vytvářením alternativních vzdělávacích cest a možnostmi, jak dokončit profesní přípravu. I když jsou mnohá opatření krátkodobá, některé programy končí v roce 2009 nebo 2010, členské státy jsou si vědomy potřeby dlouhodobých reforem. Podle

odpovědí na šetření v ČR, ve Francii, ve Švédsku a ve Spojeném království je OVP chápáno jako investice, nikoliv jako výdaj. Mnohé podniky uznávají význam vzdělávání a kvalifikací pro zotavení z hospodářské recese. Zdá, že duch partnerství přežije krizi.

AK

¹ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/859>
² Viz též *Co to je, když se řekne flexicurita*. Zpravodaj, 2007, č. 7/8, s. 4. <http://www.nuov.cz/uploads/Periodikal/ZPRAVODAJ/2007/Zp0708a.pdf>
Nyní se v českých textech používá tvar flexicurita.

Pramen:

Learning in a crisis. Despite the recession Member States and social partners seem committed to developing skills. Cedefop briefing note, November 2009, 4 p. ISSN 1831-2411
Těž ve španělštině, němčině, řečtině, francouzštině a italštině.

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/15010.aspx>

Španělské předsednictví EU ve vzdělávání

Španělsko představilo svůj program v oblasti vzdělávání a výzkumu pro první pololetí letošního roku.

EU by měla podporovat vzdělávání jako hnací sílu evropského rozvoje a sociálního blahobytu. Vzdělávání by mělo být klíčovou složkou strategie EU pro růst a zaměstnanost do roku 2020.

Pokud jde o sociální dimenzi a spravedlnost vzdělávacích systémů, je rovný přístup ke vzdělávání nutností, má-li se účinně bojovat proti předčasnému opouštění školy na všech stupních systému vzdělávání.

Odborné vzdělávání je pilířem hospodářského rozvoje společnosti a pokroku všeobecně, a proto je prioritou. Španělské předsednictví bude pracovat na tom, aby se posílilo osvojování kompetencí spojené s iniciativou *Nové dovednosti pro nová pracovní místa*.

Přistoupení k vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání a plán jeho vývoje v příštím desetiletí bude v tomto půlroce zvláštním předmětem zájmu. Bude se to týkat podpory sociální politiky ve vysokoškolském vzdělávání, úlohy veřejných vysokých škol, mobility vysokoškolských studentů, kvality a transparentnosti apod. EU bude spolupracovat též

s mimoevropskými zeměmi, které projevíly zájem o Boloňský proces.

Předsednictví bude podporovat agendu modernizace vysokých škol, která má být katalyzátorem Evropského prostoru znalostí, v němž se bude sbíhat vysokoškolské vzdělávání a výzkum. O Evropském prostoru znalostí bude uspořádána konference, která se bude speciálně zaměřovat na terciární vzdělávání a na most mezi vysokoškolským vzděláváním a výzkumem. Bude se rovněž pracovat na posílení spolupráce evropských univerzit s vysokoškolskými institucemi mimo EU, hlavně v Latinské Americe a ve Středomoří.

AK

Pramen: The Programme for the Spanish Presidency of the European Union Council, 1 January – 30 June 2010. Innovating Europe.
http://www.eu2010.es/comun/descargas/Programa_EN.pdf

Laptopy pro uruguayské školáky

Školství v Uruguayi je na dobré úrovni, zejména ve srovnání s okolními jihoamerickými státy.¹ Koncem loňského roku se uskutečnil záměr uruguayské vlády charakterizovaný sloganem *jeden laptop pro každé dítě ve státních základních školách*.

Původní záměr počítal s jednoduchým laptopem v ceně 100 dolarů, který se však v Massachusetském institutu technologie nepodařilo vyrobit. Projekt nazvaný ve španělštině *Plan Ceibal* (volně přeloženo *připojené vzdělávání*) stál vládu 260 dolarů na žáka, včetně nákladů na údržbu, opravy zařízení, školení učitelů a internetové připojení. Celková částka činí méně než 5 % rozpočtu země na školství. Laptopy model XO používají operační systém Linux. Pro mnohé rodiny je to první vstup do světa počítačů a Internetu.

Program by měl snížit nerovnost mezi digitálním světem a světem znalostí. Ne všichni učitelé zavedení laptopů přivítali, protože ho považovali za velký zásah do dosavadního způsobu vyučování. Postupně však většinou změnilo názor. Ti, kteří nechtějí při práci ve třídě používat počítače, k tomu nejsou nuceni.

Někteří odborníci kritizují skutečnost, že se žáci učí pracovat s operačním systémem Linux, který není příliš rozšířen, a proto by mohli mít později problémy s přechodem na jiné operační systémy. Jiní se domnívají, že důležité je osvojit si dovednost práce s počítačem a na konkrétním operačním

systému nezáleží. Slepé děti však jsou vyučovány s pomocí operačního systému Microsoft Windows.

Úřady se budou nyní snažit propojit všechny školy, zejména ve venkovských oblastech, které dosud neměly přístup k Internetu. V příštím roce se plánuje rozšířit tento systém i na druhý stupeň základních škol a na předškolní zařízení.

Projekt proběhl úspěšně, a proto o něm uvažují i další země (Rwanda, Haiti, El Salvador, Paraguay a zčásti též Argentina a Kolumbie). V případě zájmu jim Uruguay nabízí své know-how.

AK

¹ Viz též *Vzdělávací systém v Uruguayi. Zpravodaj, 2003, č. 10, s. 10-11. (Správný tvar je v Uruguayi – v roce 2003 však Internetová jazyková příručka ještě neexistovala.)*

Pramen: BBC NEWS
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/8309583.stm>

Ukončování středního vzdělávání v Evropě 5

V letním dvojčísle Zpravodaje jsme uveřejnili srovnávací přehled ukončování středního vzdělávání v Evropě převzatý z publikace Klíčové údaje o vzdělávání v Evropě 2009. Potom jsme rozdělili země do pěti skupin podle toho, jak v nich ukončování studia probíhá. První dvě skupiny (*celostátní zadání maturitní zkoušky je alespoň v jednom vyučovacím předmětu shodné pro všeobecně vzdělávací i odborné školy; maturitní zkouška se nekoná*) byly uvedeny v čísle 9/2009. V číslech 10, 11/2009 jsme ukázali situaci v zemích z nejpočetnější skupiny (*celostátní zadání maturitní zkoušky jsou různá pro všeobecně vzdělávací a pro odborné školy*). Ve 12. čísle byl uveřejněn přehled zemí, v nichž *maturitní zkoušky pořádají jednotlivé školy*. V tomto čísle představujeme poslední skupinu zemí, v nichž *se maturitní zkoušky konají jen ve všeobecně vzdělávacích školách*. (České překlady názvů škol jsou pouze orientační.)

Bulharsko

Druhy středních škol	věk žáků
Гимназия (gymnázia)	15-19
Средно общообразователно училище (střední všeobecně vzdělávací škola)	7-19
Профилитрани гимназии (profilovaná gymnázia)	14/15-19

Žáci jsou hodnoceni na šestistupňové škále: 6 = vynikající; 5 = velmi dobrý; 4 = dobrý; 3 = slušný; 2 = slabý.

Po úspěšném zakončení 12. ročníku žáci skládají maturitní zkoušku. Státní maturitní zkoušky jsou dvě a jsou specifikovány v kurikulu. Jedna z nich je z bulharského jazyka a literatury, předmět druhé zkoušky si vybírají žáci. Pokud si přejí, mohou skládat i třetí maturitní zkoušku z povinného nebo volitelného předmětu v rámci školního kurikula.

Státní maturitní zkouška z bulharského jazyka a literatury je pořádána ve dvou rovnocenných verzích podle sylabů předmětu a zkušebních sylabů vytvořených na základě studia obsahu vzdělávání. Žáci si vyberou jednu z verzí.

Druhá státní maturitní zkouška je skládána v souladu se sylaby předmětu a zkušebními sylaby. Tyto sylaby

by jsou přijaty výnosem ministra školství a vědy, u škol financovaných z rozpočtu jiného ministerstva nebo instituce pak výnosem představeného této instituce.

Státní maturitní zkoušky jsou ústní, písemné nebo praktické v závislosti na zkoušeném předmětu.

Plánuje se zavedení národního standardizovaného externího hodnocení, které však dosud není blíže popsáno v dostupných pramenech.

Estonsko

Druhy středních škol	věk žáků
Gümnaasium	16-19
Kutseõppeasutus (střední odborná škola)	16-19/20

Studium na gymnáziu se ukončuje pěti závěrečnými zkouškami (*gümnaasiumi lõpuksamid*). Tři z nich musí být externí státní zkoušky (*riigieksam*): povinná z mateřského jazyka a další dvě z předmětů, které si žáci vybírají ze seznamu. Dvě zbývající volitelné zkoušky mohou být interní. Žáci, kteří úspěšně složí zkoušky, dostanou závěrečné vysvědčení (*gümnaasiumi lõputunnistus*) a vysvědčení o státní zkoušce (*riigieksamitunnistus*).

Absolventi středních odborných škol dostanou vysvědčení (*lõputunnistus kutsekeskhariduse omandamise kohta*).

Finsko

Druhy středních škol	věk žáků
<i>Lukio / gymnasium*</i>	16-19

* Finsko má dva úřední jazyky – finštinu a švédštinu.

Při hodnocení žáků se používá klasifikační stupnice od 4 do 10, kde 4 = nedostatečně, 5 = dostatečně, 6 = přijatelně, 7 = uspokojivě, 8 = dobře, 9 = velmi dobře, 10 = výborně. Některé kurzy se hodnotí pouze „prospěl“ nebo „neprospěl“. Žák, který obdrží nedostatečnou známku, musí mít možnost zkoušku opakovat.

Žáci, kteří absolvují střední všeobecně vzdělávací školu, obdrží závěrečné vysvědčení (*lukion päättötodistus*) založené na výsledcích během studia. Kromě toho skládají státní maturitní zkoušku (*ylioppilastutkinto/studentexamen*), jejíž výsledek je doložen vysvědčením o maturitní zkoušce (*ylioppilastutkintotodistus / student-examensbetyg*). Zkouška se pořádá na jaře a na podzim a žák ji může složit buď postupně během maximálně tří po sobě jdoucích zkouškových období, nebo najednou. Součástí maturitní zkoušky jsou minimálně čtyři dílčí zkoušky. Zkouška z mateřského jazyka (finština / švédština) je povinná, další tři povinné zkoušky si uchazeč vybírá ze čtyř možností: druhý jazyk země (švédština / finština); cizí jazyk; matematika; všeobecný přehled (humanitní a přírodní vědy).

Kromě povinných zkoušek mohou uchazeči vykonat jednu nebo několik zkoušek nepovinných.

Při maturitní zkoušce se používá odlišný systém hodnocení. Výsledky zkoušky předběžně přezkoumá a posoudí učitel příslušného předmětu z dané školy a konečné hodnocení provede Státní komise pro maturitní zkoušku (*Ylioppilastutkintolautakunta / Studentexamensnämnden*). Výkon žáků se klasifikuje pomocí známek sedmistupňové škály vyjádřených latinským a číselným označením (7 až 0, jednička je z neznámého důvodu vynechána): *laudatur* 7, *eximia cum laude approbatur* 6, *magna cum laude approbatur* 5, *cum laude approbatur* 4, *lubenter approbatur* 3, *approbatur* 2, *improbatur* 0.

Irsko

Druhy středních škol	věk žáků
<i>Comprehensive/community school</i>	15/16-17/19
<i>Secondary school</i>	
<i>Vocational school</i>	
<i>Voluntary secondary school</i>	

Seniorský cyklus (*senior cycle*) ve školách druhé úrovně (*second level schools*) trvá dva nebo tři roky podle toho, zda žáci absolvují volitelný přechodný ročník (*Transition Year*). V průběhu přechodného ročníku, který nabízí 72 % škol, je poskytováno kurikulum navržené školou. V přechodném ročníku je kladen důraz na osobní a společenský rozvoj a na podporování všeobecných, odborných a akademických dovedností. Mnohé školy nabízejí programy pracovní praxe jako součást přechodného ročníku. V průběhu posledních dvou

ročníků škol druhé úrovně žáci absolvují program směřující k závěrečnému vysvědčení (*Leaving Certificate*).

Učitelé zadávají žákům testy v průběhu roku a žáci postupují automaticky do dalšího ročníku, pokud nedojde k výjimečným okolnostem. Externí zkoušky jsou skládány na konci seniorského cyklu a žáci obdrží závěrečné vysvědčení. Státní komise pro zkoušky (*State Examinations Commission*) odpovídá za vytváření, hodnocení, akreditaci a certifikaci zkoušek druhé úrovně v Irsku: juniorského vysvědčení (*Junior Certificate*) a závěrečného vysvědčení (*Leaving Certificate*). Státní komise pro zkoušky je neministerský veřejný orgán pod záštitou Ministerstva školství a vědy (*Department of Education and Science*). Pro žáky, kteří směřují k závěrečnému vysvědčení aplikovaného programu (*Leaving Certificate Applied – LCA programme*), probíhá hodnocení v různých stadiích v průběhu dvouletého studia. Hodnocení pro závěrečné vysvědčení (*Leaving Certificate*) je založeno na písemných, popřípadě též ústních, poslechových a praktických zkouškách. Závěrečné vysvědčení využívají zaměstnavatelé při výběru zaměstnanců a na jeho základě jsou přidělována studijní místa v terciárním vzdělávání.

Po absolvování seniorského cyklu žáci skládají zkoušky buď pro závěrečné vysvědčení (*Leaving Certificate*), pro závěrečné vysvědčení profesního programu (*Leaving Certificate Vocational Programme*) nebo LCA. Žáci jsou hodnoceni hlavně závěrečnou zkouškou, která však může mít v některých předmětech (výtvarné umění, hudba) i praktickou dimenzi. Zkoušky z jazyků obsahují ústní i písemný test. Účastníci programu LCA nejsou odkázáni jen na závěrečné zkoušky, protože průběhu dvouletého studia si už nahromadí některé kredity. Kredity jsou udílány za uspokojivé ukončení modulů. Rovněž získávají kredity za splnění studentských úkolů (*Student Tasks*).

Žáci se mohou odvolat proti výsledkům závěrečného vysvědčení, nejsou-li s nimi spokojeni. Dělatí to s vědomím, že odvolání může mít trojí výsledek: známky zůstanou stejné, zvýší se nebo sníží. Například ve školním roce 2004/05 bylo podáno celkem 11 582 odvolání, z nichž v 2651 případech byly známky zvýšeny a v 9 případech sníženy. Znamky na závěrečném vysvědčení jsou důležité pro udílení státních stipendií ve vysokoškolském vzdělávání. Na základě známek v jednotlivých předmětech je udělováno stipendium na paměť Velikonočního týdne¹ (*Easter Week Commemoration Scholarships*).

¹ Velikonoční povstání (*Éirí Amach na Cásca*) se odehrálo o velikonočním týdnem v roce 1916. Byl to pokus irských republikánů o získání nezávislosti na Spojeném království.

Litva

Druhy středních škol	věk žáků
<i>Gimnazija</i>	16/17-
<i>Vidurinė mokykla</i> (všeobecně vzdělávací škola)	18/19

Žáci jsou hodnoceni průběžně během celého dvouletého studia.

K hodnocení výkonu žáků se používá 10bodová stupnice. Principy sumativního, diagnostického a formativního hodnocení jsou obvykle používány pro hodnocení výkonu žáků podle povahy vyučovacího předmětu, dohody na úrovni školy, preferencí učitelů nebo cíle hodnocení žáků během každého semestru (obvykle dva až tři semestry ročně). Závěrečná „roční“ známka (pro každý předmět) sestává z průměrné známky za předchozí semestry.

Na konci středního všeobecného vzdělávání musí všichni žáci skládat závěrečnou zkoušku stanovenou externím Národním zkušebním střediskem (*Nacionalinis egzaminų centras – NEC*)¹. Ta hodnotí celkový výkon ve dvouletém studiu. Žáci skládají tři zkoušky: povinnou z mateřského jazyka a dvě volitelné. Zkušební úkoly a hodnotící kritéria připravuje NEC. Školní zkoušky jsou hodnoceny ve školách.

Státní maturitní zkoušky (*Valstybinis brandos egzaminas*) obsahují úkoly připravené na základě národního programu požadavků na státní maturitní zkoušky a pořádá je NEC. Hodnocení je centralizováno a výsledky jsou hodnoceny na 100bodové škále. Je to hodnocení podle standardů.

V současné době (rok 2009) je pořádáno 12 státních a 19 školních maturitních zkoušek.

Vysvědčení udělené po úspěšném složení zkoušky (*Brandos atestatas*) umožňuje žákům přístup do postsekundárního a vysokoškolského vzdělávání.

¹ NEC <http://www.egzaminai.lt/naujienos/>

Německo

Druhy středních škol	věk žáků
<i>Gymnasiale Oberstufe</i> (vyšší stupeň gymnázia):	
<i>Gymnasium</i>	15/16-
<i>Berufliches Gymnasium</i> (profesní gymnázium)	18/19
<i>Fachgymnasium</i> (odborné gymnázium)	
<i>Berufsfachschule</i> (profesní odborná škola)	15/16-18
<i>Fachoberschule</i> (odborná střední škola)	16-18
<i>Berufsoberschule</i> (profesní střední škola)	18-19

Vyšší stupeň gymnázia (*gymnasiale Oberstufe*) se ukončuje maturitní zkouškou (*Abiturprüfung*). Otázky jsou buď stanoveny jednotně ministerstvem školství a kultury dané spolkové země, nebo je navrhují učitelé jednotlivých škol a schvaluje je školský úřad. V budoucnu se budou konat centrální maturitní zkoušky téměř ve všech spolkových zemích.¹ Pro připuštění ke zkoušce musí žáci splňovat určité požadavky. Maturitní zkouška obsahuje čtyři nebo pět zkušebních vyučovacích předmětů, mezi nimiž musí být alespoň dva předměty na úrovni zvýšených akademických standardů a dva z těchto tří předmětů: němčina, cizí jazyk a matematika. Kromě toho musí být do zkoušky začleněny všechny tři předmětové oblasti (jazyky, literatura a umění; společenské vědy; matematika, přírodní vědy a technika). Požadované minimum tří písemných zkoušek musí obsahovat alespoň dva předměty na úrovni zvýšených akademických standardů, mezi nimiž musí být alespoň jeden z těchto předmětů: němčina, cizí jazyk, matematika nebo přírodní vědy. Ústní maturitní zkouška je skládána z předmětu, který nebyl zkoušen písemnou formou. Zpravidla jsou písemné a pokud možno i ústní zkoušky skládány ze tří předmětů, při-

čemž čtvrtý předmět je zkoušen pouze ústně. Podle právní úpravy dané spolkové země může být zkoušen pátý předmět, ústní nebo písemnou formou, nebo může být do maturitní zkoušky zahrnut zvláštní učební výkon (*besondere Lernleistung*), kterého bylo dosaženo v alespoň dvou pololetích (např. ročníková práce nebo výsledky multidisciplinárního projektu). Zvláštní výkon má být dokumentován písemnou formou a je ukončen kolokviem. Po úspěšném složení maturitní zkoušky je vydáno vysvědčení o všeobecné způsobilosti k vysokoškolskému studiu (*Zeugnis der Allgemeinen Hochschulreife*), které také zahrnuje akademický výkon v kvalifikační fázi. *Allgemeine Hochschulreife* je udělována, pokud jsou celkové známky alespoň adekvátní (průměrná známka 4 nebo minimálně 280/300 bodů). V současné době je vysvědčení o všeobecné způsobilosti k vysokoškolskému studiu ve většině spolkových zemí udělováno po 13 letech školní docházky (devítileté *Gymnasium*). V některých zemích může být uděleno po 12 letech školní docházky (osmileté *Gymnasium*) buď běžně, nebo v rámci pilotních projektů ve školách. Přeměna na osmileté gymnázium bude ve všech spolkových zemích trvat několik let, protože k ní obvykle dochází po 5. nebo 6. ročníku. Uznávání maturity (*Abitur*) udělené po 12 letech školy musí spolkové země, které již mají osmiletá gymnázia, zaručovat tím, že nižší a vyšší stupeň gymnázia obsahuje alespoň 265 vyučovacích týdnů. Srovnatelnost postupů a požadavků maturitní zkoušky je pro všechny země garantována jednotnými zkušebními požadavky pro maturitní zkoušku (*Einheitliche Prüfungsanforderungen in der Abiturprüfung*). Koncem roku 2006 schválila stálá konference ministrů kultury (*Kultusministerkonferenz – KMK*) jednotné zkušební požadavky pro maturitní zkoušku z 41 vyučovacích předmětů, které byly částečně revidovány na základě výsledků mezinárodního srovnávání školních výkonů a zpráv expertů.

Vzdělávání poskytující dvojí kvalifikaci nabízí například odborné gymnázium (*Fachgymnasium*) nebo profesní gymnázium (*Berufliches Gymnasium*). Úspěšní absolventi také získají vysvědčení o všeobecné způsobilosti k vysokoškolskému studiu. Tříleté nebo čtyřleté studium je ukončováno dvěma oddělenými zkouškami: všeobecnou a odbornou. V některých spolkových zemích mohou absolventi získat též odborné certifikáty, např. jako fyzikálně-technický asistent (*physikalisch-technischer Assistent*), obchodní asistent (*kaufmännischer Assistent*) nebo vychovatel (*Erzieher*). Kromě toho existuje i profesní studium, v němž je možné získat profesní kvalifikaci a vysvědčení o způsobilosti ke studiu v odborných vysokých školách (*Fachhochschulreife*). Získání *Fachhochschulreife* v profesním vzdělávání vy-

žaduje ukončení 10. ročníku školy (*Mittlerer Schulabschluss*) a podle dohody KMK z roku 1998 ve znění z roku 2001 je založeno na standardech pro stanovení obsahu a zkoušek. Směrnice platí pro veškeré profesní vzdělávání.

V profesních odborných školách (*Berufsfachschulen*) lze za určitých podmínek získat *Fachhochschulreife* i profesní kvalifikaci.

Studium v odborných středních školách (*Fachoberschule*) se ukončuje závěrečnou zkouškou po 12. ročníku. Zkouška obsahuje tři všeobecně vzdělávací předměty (němčinu, matematiku, cizí jazyk) a jeden odborně zaměřený předmět (např. z oblasti techniky, hospodářství, správy nebo zemědělství). Po složení zkoušky žáci dostanou *Fachhochschulreife*. Spolkové země mohou také ustavit 13. ročník, který vede k vysvědčení o způsobilosti ke studiu v oborově příslušných vysokých školách (*Fachgebundene Hochschulreife*) nebo k vysvědčení o všeobecné způsobilosti k vysokoškolskému studiu (*Allgemeine Hochschulreife*).

Studium v profesní střední škole (*Berufsschule*) se ukončuje závěrečnou zkouškou, jejíž úspěšné složení poskytuje *Fachgebundene Hochschulreife*, a v případě zkoušky z druhého cizího jazyka *Allgemeine Hochschulreife*. Závěrečná zkouška se skládá z písemné zkoušky z němčiny, cizího jazyka, matematiky a z odborného předmětu podle specializace. Ústní zkoušky se mohou konat ve všech předmětech. Výkon u závěrečné zkoušky tvoří přinejmenším jednu třetinu celkových známek z jednotlivých předmětů na závěrečném vysvědčení.

¹ Viz též Centrální maturita ve spolkové zemi NRW. Zpravidaj, 2007, č. 3, s. 9.

Nizozemsko

Druhy středních škol	věk žáků
<i>Middelbaar Beroepsonderwijs</i> – MBO (sekundární profesní vzdělávání)	16-18/20
<i>Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs</i> – HAVO (vyšší všeobecné sekundární vzdělávání)	12-17
<i>Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs</i> – VWO (vzdělávání připravující ke vstupu na vysokou školu) poskytují dva druhy škol: <i>Atheneum</i> a <i>Gymnasium</i> (zahrnuje klasické jazyky nebo kulturu)	12-18

VMBO

Závěrečná zkouška v předprofesním sekundárním vzdělávání (*voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs* – VMBO) má dvě části: školní zkoušku (*schoolexamen*) a státní zkoušku (*centraal examen*). To, co má být zkoušeno v každé z nich, je specifikováno ve zkušebním sylabu, který schvaluje ministerstvo školství, kultury a vědy. Sylabus také určuje počet testů, z nichž se skládá státní zkouška, a jejich délku. Školy odpovídají za stanovení školní zkoušky. Školy musí každoročně předkládat své vlastní školní zkušební sylaby inspektorátu tak, aby ukázaly, kdy jsou testovány jaké prvky sylabu, jak jsou vypočítávány známky, včetně váhy přidělované jednotlivým testům a možnostem opakování testů v případě neúspěchu.

Obecně řečeno, skládá se školní zkouška ze dvou nebo více testů z jednoho předmětu. Testy mohou být ústní, praktické nebo písemné. Existují také praktická zadání, která nejsou známkována, pouze je potvrzeno, že je žák správně splnil. Školní zkouška musí být dokončena a její výsledky předloženy inspektorátu dříve, než jsou zahájeny státní zkoušky. Státní zkouška se skládá z testů s otevřenými otázkami a s otázkami s výběrem z více odpovědí a někdy i z praktických složek. Některé předměty se zkouší jen ve škole (tělesná výchova, sociální studie a výtvarná výchova).

Státní zkoušku lze skládat třikrát během školního roku – v květnu, v červnu a v srpnu. Všichni žáci skládají zkoušku v květnu. Červnový a srpnový termín je pro žáky, kteří zkoušku opakují, nebo pro ty, kteří se nemohli zúčastnit v květnovém termínu. Ředitel školy odpovídá za stanovení konečných známek pro každého žáka. Konečná známka v každém předmětu je průměrem známky ze školní zkoušky a ze státní zkoušky. Závěrečné vysvědčení dostane jen žák, který složil zkoušky v určitém počtu předmětů. U předmětů, z nichž se skládá jen školní zkouška, je (zaokrouhlená) získaná známka známku konečnou.

Známky jsou udílány na stupnici od 1 (velmi špatně) po 10 (vynikající). Šestka znamená, že žák prošel. Žáci, jejichž závěrečná známka z každého předmětu je 6 nebo vyšší, samozřejmě složili školní závěrečnou zkoušku,

avšak i ti, kdo dostali v některých předmětech nižší známku, mohou dostat celkovou známku „prošel“.

Úspěšní absolventi dostanou vysvědčení a výkaz uvádějící známky ze školní zkoušky, ze státní zkoušky, konečné známky z každého předmětu a výsledek závěrečné zkoušky. Neúspěšní žáci, kteří zkoušku nesložili ani při dalším pokusu, mohou opakovat poslední ročník, jít do institutu pro střední všeobecné vzdělávání dospělých, nebo studovat v přípravě na státní zkoušku. V budoucnu budou muset žáci skládající státní zkoušku předvést základní úroveň kompetence v práci s počítačem. Za tímto účelem mohou školy zadávat digitální zkoušku místo papírové zkoušky v jednom předmětu v každé předmětové kombinaci pro žáky vyššího všeobecného sekundárního vzdělávání (HAVO) a vzdělávání připravujícího ke vstupu na vysokou školu (VWO) nebo v jednom předmětu v každém sektoru kombinovaného programu VMBO. Volitelné digitální zkoušky budou školám k dispozici v současné podobě až do roku 2010.

HAVO a VWO

Školní zkouška má podobu zkušebního portfolia zahrnujícího různé prvky, které jsou dokumentovány formou, o níž rozhoduje škola, např. seznam známek nebo příkladů projektové práce. Jednotlivé prvky školní zkoušky nejsou všechny naplánovány pro závěrečný ročník. Každá škola může rozhodnout o tom, kdy se budou různé části zkoušky konat. V případě vyučovacích předmětů, z nichž se skládá jen školní zkouška, může být zkouška vykonána před závěrečným ročníkem, např. na konci 4. ročníku.

Státní zkouška se skládá buď ze stejných otázek, nebo z otázek se stejným stupněm obtížnosti pro všechny žáky a je hodnocena podle národních standardů. Zkouška probíhá najednou ve všech školách HAVO a ve všech školách VWO. Termíny konání zkoušky určuje školám HAVO a VWO vláda.

Známky jsou udílány na stupnici od 1 (velmi špatně) po 10 (vynikající). 6 znamená, že žák prošel. Žáci mohou dostat celkovou známku „prošel“, i když mají nižší známku v nejvýše dvou předmětech (přijatelné jsou dvě pětky nebo jedna čtyřka a jedna pětka). Žáci, kteří dostali z některého předmětu trojku nebo nižší známku, neprošli. Kromě toho žáci smějí mít jen jednu čtyřku nebo pětku ve svých specializovaných předmětech.

Úspěšní absolventi HAVO a VWO obdrží státní vysvědčení a výkaz uvádějící:

- známky dosažené ve školní zkoušce;
- zkušební sylaby pro každý předmět;
- známky dosažené při státní zkoušce;

- téma nebo název uskutečněného projektu, předměty, kterých se týká, a dosaženou známku;
- známku z předmětů kultura a výtvarná výchova 1 a tělesná výchova 1;
- konečné známky ze zkoušených předmětů;
- výsledek školní závěrečné zkoušky.

Atheneum a *gymnasium* vydávají odlišná vysvědčení, obě však potvrzují přístup na vysokou školu.

Absolventi HAVO mohou pokračovat ve studiu ve vysokých odborných školách, přejít do 5. ročníku VWO nebo do střední profesní školy.

Zkušební sylabus pro revidované kurikulum

Revidované kurikulum vstoupilo v platnost 1. 8. 2007 pro všechny žáky 4. ročníku HAVO a VWO. První státní zkouška v novém systému se koná ve školním roce 2008/09 v HAVO a v roce 2009/10 ve VWO.

Národní expertní středisko pro rozvoj kurikula (*Nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling – SLO*)¹ zveřejnilo zkušební směrnice se seznamem prvků, které mají být hodnoceny při školních zkouškách. Směrnice nejsou povinné na rozdíl od státních zkušebních sylabů.

Zkušební sylaby pro dějepis, zeměpis a společenské vědy byly nově vytvořeny, sylaby pro přírodní vědy, techniku a matematiku byly radikálně přepracovány, zatímco ve zbývajících sylabech bylo provedeno jen málo změn. Starý a nový systém se však podstatně liší ve všech předmětech, pokud jde o popisy obsažené ve zkušebních sylabech:

- Sylaby jsou kratší a méně podrobné.
- Státní zkoušky nezahrnují celý sylabus. To platí téměř u všech předmětů.
- Školy si mohou přidávat vlastní prvky k těm, které jsou popsány v sylabu.
- Nové sylaby již nepředepisují, jak musí být prvky testovány, nebo, jaká jim musí být připisována váha.

¹ <http://www.slo.nl/> Zkratka je utvořena z původního názvu *Stichting voor Leerplanontwikkeling (Nadace pro rozvoj kurikula)*.

AK

Hlavní pramen:

EURYDICE – informační síť o vzdělávání v Evropě
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php

Mapy:

The World Factbook <https://www.cia.gov/>

Profesní odborná škola s dvojitou kvalifikací

Soukromá profesní odborná škola v Mnichově poskytuje absolventům střední školy tříleté studium s dvojitou kvalifikací jako alternativu duální profesní přípravy.

Absolventi profesní odborné školy (*Berufsfachschule*) pro marketing a akce mají poprvé možnost volby nastoupit do profese s dvojitou kvalifikací obchodníka v pořádání akcí (*Veranstaltungskaufmann/frau*) a obchodníka pro marketingovou komunikaci (*Kaufmann/frau für Marketingkommunikation*).

Soukromá škola poskytuje uchazečům s ukončeným středoškolským vzděláním (*mittlere Reife*) nebo s maturitou (*Abitur*) pod střechou *Macromedia Akademie* od podzimu 2008 zajímavou alternativu k profesní přípravě v duálním systému. Po intenzivním tříletém vzdělávání, které je ukončeno závěrečnou zkouškou u Průmyslové a obchodní komory, se pak absolventi mohou v dalším roce, kdy již pracují v nějakém podniku, připravovat na druhou (volitelnou) závěrečnou zkoušku.

V Německu se tudíž poprvé nabízí vzdělávání, které vede k dvojitou kvalifikaci: obchodníka v pořádání akcí a obchodníka pro marketingovou komunikaci.

Dvojitou ukončené odborné vzdělání s orientací na praxi

V prvním ročníku jsou žákům poskytovány rozsáhlé znalosti ve všeobecných obchodních oborech a odborně specifické znalosti z oborů marketing a akce. Vyučování ve škole představuje kombinace teorie, cvičení, případových studií a projektů.

Následuje dvanáctiměsíční provozní praxe, závislá na profesním těžišti, které si žáci zvolí: v oblasti obchodník v pořádání akcí např. v nějaké pořadatelské agentuře, v případě obchodníka pro marketingovou komunikaci např. v oddělení propagace nějakého podniku.

Pak následuje dalších osm měsíců výuky ve škole s prohlubováním a uplatňováním znalostí ve cvičných projektech. Po čtyřměsíční přípravě mohou žáci skládat první zkoušku u Průmyslové obchodní komory.

Macromedia Akademie nabízí po dalším roce, kdy absolventi již pracují, možnost získat druhé ukončené vzdělání. Studenti se připravují na druhou závěrečnou zkoušku paralelně ve večerním a víkendovém studiu. Tak mohou během čtyř let vystudovat dvě profese.

Dobrý základ pro vstup na trh práce nebo studium

Studenti po čtyřech letech, z nichž dva již absolvovali v odborné praxi, mají dobré šance v kariéře a v profesním postupu. Mohou nastoupit do zaměstnání, nebo získat v dalším roce ve střední škole způsobilost ke studiu na odborných nebo všeobecných vysokých školách a pokračovat ve studiu v daném oboru.

Pramen: Neue Berufsfachschule bieten in München erstmals einen doppelten Berufsabschluss für die Werbe- und Eventbranche. Wirtschaft und Berufserziehung, 2008, Nr. 8, S.13.

Nový nejvyšší stav v počtu začínajících studentů

Podle výsledků Spolkového statistického úřadu (*Destatis*) zahájilo ve školním roce 2008 v Německu studium 385 500 studentů. Podíl začínajících studentů, tj. podíl začínajících studentů z počtu obyvatel stejného věku, představoval 39 %. To je nový nejvyšší stav. Politického cíle získat pro studium 40 % populačního ročníku je téměř dosaženo.

Ve srovnání s předchozím rokem počet studentů zapsaných do prvního ročníku stoupl o 7 %. Na univerzitách zvýšení dosáhlo 3 %, na odborných vysokých školách dokonce téměř 13 %. Značný nárůst v počtu začínajících studentů ve srovnání s předchozím rokem bylo možné zaznamenat téměř ve všech spolkových zemích. Nejvyšší nárůst hlásilo Sársko (15 %), Brandenbursko a Hesensko (14 %) a Hamburk (12 %). Klesající tendence je znatelná pouze v Sasku (- 2 %) a Brémách (- 2 %).

K dispozici jsou informace o studujících čtyř vybraných technicky orientovaných studijních oborů, kteří v roce 2008 zahájili odborné studium. V roce 2008 začalo 41 600 studu-

jících studovat obor strojírenství/chemická technologie (+11 %). 32 100 se zapsalo do prvního ročníku studijního oboru informatika (+4 %), 17 400 na elektrotechniku (+4 %) a 9900 v oboru stavební inženýrství (+11 %).

V zimním semestru 2008/09 bylo na vysokých školách zapsáno celkem 2,01 miliónu studujících. Oproti předchozímu roku to odpovídá nárůstu o necelé 4 %. Tím byla poprvé od zimního semestru 2003/04 opět překročena hranice dvou miliónů. Podíl studentek dosahuje nezměněně 48 %. Na univerzitách nebo srovnatelných vysokých školách studuje 1,41 mil. (70 %) žen a mužů, 603 700 (30 %) v odborných vysokých školách nebo ve správních odborných vysokých školách.

Oba články na této stránce přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Neuer Höchststand bei Studienanfängerquote. Wirtschaft und Berufserziehung, 2009, Nr. 1, S. 33.

Co nového v časopisech

<p>Formation Emploi</p> <p>LARCHET, Keltoume et PÉLISSÉ, Jérôme. Une professionnalisation problématique : les experts judiciaires interprètes-traducteurs. [<i>Problematická profesionalizace: soudní experti tlumočníci-překladaelé.</i>] Formation Emploi, 2009, No. 108, p. 9-24, 1 tab., lit. 22.</p> <p>Postavení a činnost tlumočnicků a překladatelů pracujících v právní sféře. Problematický proces profesionalizace pro tuto činnost. Nejasný status těchto expertů, sice společný s ostatními soudními odborníky, z velké části však specifický. Specialisté na jazyk nemusí být proto uznávanými odborníky. Navíc jejich sociálně demografické charakteristiky, povaha jejich činností nebo jejich pracovní podmínky způsobují, že jsou marginálními experty v neviditelné a podhodnocované činnosti. Na základě různých druhů údajů a pochopení problematického charakteru této profesionalizace a úlohy, kterou v ní hrají úřady, se navrhuje klíčové vstupní faktory pro dvojí profesní trh, který přesáhne pouhou úlohu soudního experta.</p>	<p>FALCOZ, Marc et WALTER, Emmanuelle. Être salarié dans un club sportif : une posture problématique. [<i>Být zaměstnancem ve sportovním klubu: problematická pozice.</i>] Formation Emploi, 2009, No. 108, p. 25-37, lit. 28.</p> <p>Problémy francouzských sportovních asociací jsou zaznamenávány v kontextu značného rozvoje zaměstnanosti v neziskovém sektoru všeobecně. Počet odborníků ve sportovních asociacích se v posledním dvacetiletí velice zvýšil, což by však nemělo zpochybňovat přední úlohu, kterou v tomto odvětví hrají dobrovolníci. Z toho vyplývá, že být profesionálem ve světě dobrovolníků je problematické: zaměstnanci přijímaní na základě kvalifikace demonstrované diplomem nebo jiným osvědčením (tato podmínka neplatí ve Francii pro placený sportovní management) jsou především uznávání a rozlišování ve sportovních klubech podle svých schopností a přístupnosti vůči morálním příkazům svých dobrovolných zaměstnanců.</p>
<p>BESSIERES, Dominique. La quête de professionnalisation des communicateurs publics : entre difficulté et stratégie. [<i>Hledání profesionalizace mluvčích: mezi obtížností a strategií.</i>] Formation Emploi, 2009, No. 108, p. 39-52, 1 tab., lit. 21.</p> <p>Ti, kteří jsou pověřeni komunikací s veřejností a často pracují na smlouvu, nemohou být plně integrováni do dominantního modelu pracovníků přijímaných na základě konkursu. K tomu se tito „minoritní“ pracovníci snaží od 80. let najít alternativní strategie profesionalizace, aby upevnili svou minoritní pozici. Hledání profesionalizace touto profesní skupinou se může ukázat jako problematické, i když se aktérům podaří kolektivně a postupně mobilizovat veřejné zdroje a využít makrosociální (právo, univerzitu, profesní rámce) a mikrosociální (deontologie, salóny a ceny, asociace) politiku, která je strategická.</p>	<p>FOURDRIGNIER, Marc. Professionnaliser les métiers du sanitaire et du social a l'université : une mission impossible? [<i>Profesionalizovat zdravotnická a sociální povolání na univerzitě: nesplnitelný úkol?</i>] Formation Emploi, 2009, No. 108, p. 67-81, 3 tab., lit. 23.</p> <p>V oblasti zdravotnických povolání a povolání v sociálních službách dochází v současné době ke sblížení. V důsledku reformy vysokých škol (<i>licence - master - doctorat</i>, LMD) ty profesní skupiny, které byly dosud vzdělávány mimo univerzitu, přicházejí a ptají se na svou „univerzitarizaci“. Zároveň se na univerzitách nabídka vzdělávání vytváří v rámci posunu k profesionalizaci. Článek předkládá analýzu tohoto sblížení a vyslovuje hypotézu, že profesionalizace je v současnosti dvojnásob problematická.</p>
<p>MÉHAUT, Philippe et Winch, Christopher. Le cadre européen des certifications : quelles stratégies nationales d'adaptation? [<i>Evropský rámec certifikací: jaké národní strategie přizpůsobení?</i>] Formation Emploi, 2009, No. 108, p. 97-111, 1 tab., 1 graf, lit. 32.</p> <p>Evropská koordinace politiky odborného vzdělávání se postupně prosazuje. Sdílené a společné cíle, „evropské kredity pro odborné vzdělávání“, ustavení Evropského rámce kvalifikací (EQF) – to jsou nástroje veřejné evropské politiky, které mají vliv na národní systémy kvalifikací. Na příkladu 4 zemí (Francie, Velké Británie, Německo a Nizozemsko) se ukazuje, že struktury kvalifikací se různí nejen mezi jednotlivými zeměmi, ale i uvnitř těchto zemí. Některé koncepce bude těžké sladit s EQF. Možnosti národních strategií při transpozici těchto kvalifikací v EQF.</p>	<p>TIME</p> <p>CLOUD, John. Why genes aren't destiny. [<i>Proč geny nejsou osudné.</i>] TIME, vol. 175, 2010, No 2, p. 22-27.</p> <p>Nový vědní obor epigenetika ukazuje, že ke změnám v činnosti genů může docházet z generace na generaci. Nemění se přitom genetický kód, pouze se ke genům přidává buněčný materiál, který sedí na genomu a ovlivňuje míru jeho působení. Například životní prostředí, chování lidí v dětství a strava těhotných žen tak mohou ovlivnit život potomků. K tomuto závěru došli nezávisle na sobě švédský a anglický vědec, k nimž se nyní připojují další vědci a instituce z USA a Evropy.</p>

Nové knihy v knihovně

TRHLÍKOVÁ, Jana.

Volba střední školy a spokojenost žáků se zdravotním postižením se studiem : dotazníkové šetření žáků se zdravotním postižením v posledním ročníku střední školy. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2009. 51 s. Sg. 26921

Z hlediska celkové populace skupiny dětí ve věku 3-18 let je podíl dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které navštěvují speciální školy nebo jsou jako žáci se zdravotním postižením integrovány do běžných škol v průběhu let, v podstatě konstantní a činí cca 3 %.

KOUKOLÍK, František.

Jak si lidé hrají? : vědecké eseje z vysílání Českého rozhlasu Leonardo. 1. vyd. Praha : Radioservis, 2009. 181 s. (Leonardo ; Sv. 3) ISBN 978-80-86212-56-2 Sg. 26922

Ve vztahu ke stárnutí mozku mají deskriptivní i preskriptivní znalosti odlišné a zajímavé vlastnosti. Poměrně snadno zapomenáme a obtížně si vybavujeme konkrétní deskriptivní znalosti. Zapomeneme, že se sousedčin pes jmenoval Alik. Ale obvykle nezapomeneme, co je pes. Čím je deskriptivní znalost obecnější, tím je vůči normálnímu stárnutí odolnější. To samé platí i pro preskriptivní znalosti. Stárnoucí lidé mohou mít poruchy paměti pro jednotlivé nebo konkrétní nové jevy. Ale jejich schopnost koncepčního myšlení, strategického rozhodování, nemusí být vůbec dotčena, protože za celý život nasbírali obrovskou knihovnu „know-how“.

PRŮCHA, Jan.

Pedagogická encyklopedie. Editor Jan Průcha ; konzultanti projektu Tomáš Janík, Milada Rabušicová. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. 935 s. ISBN 978-80-7367-546-2 Sg. 26923

Evropský systém přenosu kreditů v odborném vzdělávání ... směřuje k tomu, aby každý modul (vyučovací jednotka) byl ohodnocen určitým počtem kreditů, jež představují určitou sumu vědomostí, dovedností a kompetencí, které byly získány učícím se jedincem bez ohledu na to, kde a jakým způsobem. To by mělo přispět k větší mobilitě učících se v rámci národních vzdělávacích systémů, ale i v mezinárodním měřítku. Perspektivně by měl tento systém umožnit každému vytvořit si vlastní individuální vzdělávací cestu a zlepšit transparentnost a uznávání výsledků učení na základě akumulace kreditů, ať již byly získány ve školském systému, nebo jinými učitelskými aktivitami.

Evropský průvodce kompetencemi v oboru knihovnických a informačních služeb. Část 1. Kompetence a schopnosti ; Část 2. Úroveň kvalifikace. Praha : Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2006. 91 s. (Aktuality SKIP ; sv. 23). Vypracováno za podpory Evropské komise v rámci programu Leonardo da Vinci. Název originálu: EURO-GUIDE LIS. ISBN 80-85851-17-2 Sg. 26925

Jedním z důsledků změn, kterými je informační profese nucena procházet, je rostoucí počet tzv. nových povolání, jejichž názvy nejsou zcela ustálené. ... Při zpětném pohledu jsou nová povolání často viděna jako již dříve existující specializace v rámci jiného tradičního povolání.

Organizační řád Národního ústavu odborného vzdělávání. Praha : NÚOV, 2010. 33 s. Sg. 26926

EURYDICE.

Arts and Cultural Education at School in Europe. [Umělecké a kulturní vzdělávání a výchova ve školách v Evropě.]

Brussels : Eurydice, 2009. 102 s. ISBN 978-92-9201-061-4 Sg. 26927

KLEŇHOVÁ, Michaela a kol.

Genderová ročenka školství. 1. vyd. Praha : ÚIV, 2009. 153 s. + CD ISBN 978-80-211-0588-1 Sg. 26928

Pokud se zaměříme na konzervatořích na jednotlivé obory, pak se v nich poměr chlapců a dívek značně liší. Jsou obory převážně „dívčí“ jako třeba tanec a zpěv, kde se vzdělávají z 80 % dívky. Více než 60% zastoupení dívek je i v oboru hudebně dramatického umění. Obor hudba je téměř genderově vyvážený a ve školním roce 2008/09 se vzdělává v tomto oboru 48,6 % chlapců a 51,4 % dívek.

CEDEFOP.

European guidelines for validating non-formal and informal learning. [Evropská vodítka pro validaci výsledků neformální a informálního učení.] Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2009. 85 s. ISBN 978-92-896-0602-8 Sg. 26929

Z obsahu: úvod a metodika; účinná validační praxe z hlediska evropského, národního, organizačního a z hlediska jednotlivce; struktura validačních procedur; metody hodnocení; odborníci z praxe validace.

Znovuobjevené knihy

LÍBAL, Dobroslav.

Starobylá města v Československu : stavba jako obraz dějin. 1. vyd. Praha : Artia, 1970. 206 s. Sg. 21375

Dva protipóly krajinného prostředí představují Český Krumlov a Třeboň, rovinné město uprostřed nedohledných hladin rybníků. Osudy obou měst byly nerozlučně spjaty s rodem pánů z Růže; za jejich vlády vyrostl velkolepý systém jihočeských rybníků. Krumlov poznal několik staletí trvajících rozkvět rodu, zatímco Třeboň připomíná jeho odumření fyzické a ekonomické. V roce 1611 zemřel tu poslední Rožmberk Petr Vok. Za sedm let vypukla třicetiletá válka. Hned na počátku sehrála v ní Třeboň hrdinskou roli. Byla jedním z posledních míst stavovského odporu v boji proti Habsburkům. Kapitulovala až na jaře roku 1622.

FIALA, Vlastimil.

Impresionismus. 1. vyd. Praha : Nakladatelství čs. výtvarných umělců, 1964. 38 s. : [88] s. (-ismy ; sv.1) Sg. 18954

Fotografie obohatila malíře o nové poznatky vidění, odkryla detail a upřesnila plastické i prostorové vztahy jednotlivých objektů v bohatém rozsahu stupnice viděné pouze v rozpětí mezi černou a bílou.

Zajímavé internetové adresy

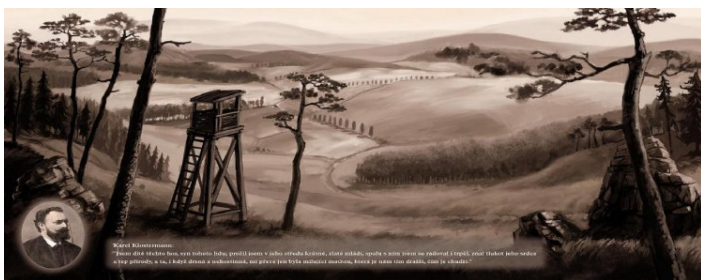
Portál *Competitive Intelligence* (Portál CI)

Portál konkurenčního zpravodajství (viz též editorial) vznikl v roce 2008 jako studentský projekt ve spolupráci s Kabinetem informačních studií a knihovnictví při Filozofické fakultě MU v Brně. Hlavním cílem Portálu CI bylo vytvořit oborový rozcestník a webové sídlo, které přináší informace a novinky z oblasti teorie i praxe konkurenčního zpravodajství. Snahou je poskytovat studentům, podnikatelům i odborníkům na jednom místě informace z oboru *competitive intelligence*, jenž je ve světě velmi rozšířený. <http://www.portalci.cz>

Internetový zeměpisný časopis

Vychází ve Frýdku-Místku, ale na jeho stránkách najdete informace ze všech koutů planety Země. Záleží na tom, kam se zrovna chystáte, nebo, kam se chcete podívat alespoň virtuálně. Dozvíte se nové zprávy o seznamu světového dědictví (od loňska k němu patří i Levoča – viz obrázek), o počasí ve světě, o možnostech studia angličtiny v Beskydech, získáte přehled o slavnostech a rituálech ve světě a mnohé další zajímavosti. <http://www.ingema.net>

Kavárna „Na Šumavě“

Nechce-li se vám v zimě nikam daleko cestovat, a přitom byste rádi znovu nasáli atmosféru, kterou si pamatujete z letních toulek, můžete to zkusit „Na Šumavě“. Není to obyčejná kavárna. Majitel má oprávnění k prodeji certifikovaných tradičních výrobků pocházejících ze šumavského kraje a interiér je vyzdoben dřevěnými sochami lidových řezbářů. K dostání jsou i místní piva z obou stran hranice. Číst si můžete třeba v Klostermannových knížkách. Kavárna sídlí v Šumavské ulici, kde jinde by měla být! <http://www.kavarnanasumave.cz>

Hudební krámeček a klub

O kousek výš v Šumavské ulici je prodejna a bazar s hudebními nosiči. Výběr je velký, pokud něco zatím marně sháníte, mohli byste to zkusit tady. Časem se prý objeví i seznam CD na webu. Teď jsou tam jen informace o chystaných koncertech, na kterých vystupují i zahraniční umělci, hraje se a zpívá rock, blues nebo folk. <http://www.unacelnika.cz/>

2010 Evropský rok potírání chudoby a sociálního vylučování 2010

Téměř 80 milionů Evropanů je ohrožováno chudobou, to znamená, že žijí v nejistotě a musí se obejít bez toho, co ostatní lidé považují za samozřejmost. Chudoba může vést až k sociálnímu vyloučení. Hlavním úkolem evropského roku 2010 je zvýšit povědomí o těchto problémech a obnovit politický závazek EU a členských států vůči lidem, kteří potřebují solidární pomoc. <http://www.2010againstopoverty.eu/>